

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DOMARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

LA INSURRECCIÓ CUBANA

(Instantánea del nostre corresponsal.)

En plena manigua, després del combat.

JOCHS FLORALS

E sempre igual tot... Mes ó menys respallats e spolsats los draps de sempre; mes ó menys mústiques les floretes de sempre; mes ó menys enrogullada la musica de sempre, ab lo Rodoreda de sempre... e nines, mares, fadrins e pares de familia disputantse com sempre scambells e cadires, e mentent gran avalot ab llurs empentes, cotzades e trepitjades, car en terra hont se venere al gloriós Senct Jordi, sempre 's jugará á l' aranya stira cabells.

Ix la comitiva de la stancia ab gran retrás com sempre. E les auctoritats castellanés no hi figuren, ne 'l virey, ne 'l llochtinent general, car son scarmentats d' altres anyades, é diuhen en llur llenguatge: «No me humas Beco que los quiero estrellados.»

Va al davant lo bisbe D. Jacme scampant benediccions á dreta é squerra, e segueix un glop de diputats de la Generalitat de Catalunya entre ls quals s' hi veu lo mestre apotecari Codina é una altra glopada de concellers en la qual hi figuren lo metje Blanc é l' advocat Monner parent de fesomia del Dant Alighieri. E per últim segueix lo Consistori presidit per Mestre Oller, procurador e novelista, que lo mateix embarga 'ls bens á un deuctor recalçant que 'ls cinch sentits als legidors de sos libres inspirats.

Menut é ros é de un ayre molt deseixit s' avança é legeix son parlament remullantlo e endolçintlo sovint ab aygua e bolado. Comença donant les gracies, quan encare no hem dinat, e splica per peçes menudes la seua conversió al catalanisme. Ell, ans, seguint una costum fort avola, en castellá scrivia e en lo pecat trobava la penitencia, car fills donava al mon que molt de parir li costaven e veyá ab desplaer que nengú s' aturava á tocarlos la barbeta. Mes s' esdevingué tal dia com avuy farà 22 anys, que assistí á la festa dels Jochs Florals e 'n quedá tortament meravellat. L' olor de les floretes li entrá pel nas; lo bon ayre de les nines li entrá pels ulls, é li entrá per les orelles la veu retronant é bramuladora de Mestre Albert Quintana qu' en son parlament trencá les cadenes que desde 'l temps de Felip V fermaven la ganiveta despuntada á la taula de les masies. E prenent á Mestre Albert, armat ab la ganiveta, per un nou archángel Senct Michel, en calcigador de heretjias castellanés é libertador de pobles oprimits, lo cor se li trasbalsá e 's teu desde lavoras la sua conversió á les bones lletres catalanes. E com un nou Senct Pau, qu' heretje havia sigut, e sigué després de convers fort puntal de la Sancta Mare Esglesia, Mestre Oller acabá predicant al jovent, e animantlo á seguir ses petjades, car qui en Catalunya havent

nascut en catalá no scriu, no es patriota, ne artista, ne poeta ne res.

*
**

En recordança á la mort de 'n Frederich Soler é honor á sa bona memoria se legeix una de ses composicions premiades, triantse *La cançó dels aucells*... E per ser cosa d' aucells se n' encarrega Mestre Riera é Bertran, qui no la legeix: la piula.

E encontinent lo secretari Mossén Anton Gallissá arquitecte, aixeca ben arranjats sepulcres als mes capdals prohoms de Catalunya morts en lo decurs de l' anyada: a en Frederich Soler é l' Ixart é 'l bisbe Stalella... é enterra en lo carner comú als altres que no tingueren tan gran anomenada. E après ab veu flaca que quan tingue manobres á quart pis no 'l sentirán, esmenta 'ls motius que s' han tingut en compte al fer l' otorgació dels premis. La gentada tús e 's despacienta... e sona un crit de ¡Aaaaare!!... quan obra 'l plech que conté 'l nom del auctor premiat ab la *flor natural*, resultant esser Mossen Anicet Pagés de Puig, home de letres que ha posat cabeyls blancs estudiantles.

E fá present de la flor qu' es una rosa sense spines á Madó Maria del Pilar de Puig, Marquesa de la Torre, qu' es una galán dama, d' esplendent hermosura, é d' andances majestuoses, é va enjoyada ricament é habillada ab esplendor.

Mestre Blanc legeix la poesia *Resignació* qu' explica com lo patriarxa Job, jagut en lo femer, criava bolets en tot son cos e 's queixava e consolava tot á un temps, guanyant lo cel, hont vá entra rhi après de ben scatat é d' haver prés un bany d aygua de Colonia é altres essencies perfumades. La poesia es bella é molt scayent.

Com á guanyadors dels accéssits son proclamats los noms de 'n Ruyra é Oms é en Bori é Fontestá, poetes que fan el sort é no 's presenten á arreplegar les engrunetes.

S' adjudica l' *Englatinad' or* al meteix Mossén Pagés de Puig, auctor de la poesia *Retorn*, qu' es fortament aplaudida. Lo poeta torna de Madrit ahont s' enmatzinava, é reb salut del vent sanct de la terra, é les spines li semblan pomis de flors, é sent lladrá 'ls gossos, é veu lo lit ahont van parirlo é va al cementir hont jauhen los séus pares é plora é riu ab grans transports de melengia é de alegransa. E fins diu que ab un palm de terra n' hi ha prou pera naixer é morir... Falornies!... Car ab un palm no mes no hi ha spay bastant pera naixer. Si 'l Consistori hagués prés parer de una levadora ho hauria vist.

Un sol accessit se dona al vigatá Lluís B. Nadal.

E la *Viola d' or e argent* s' otorga á Mossen Joan Maragall, fadrí diarihista, que treballa á ca'n Brusi, carrer de la Llibreteria. Son company Teodor Baró, futur Canonje de la Seu de Barcelona, legeix la composició titolada: *Lo mal caçador*; aquell que ohint missa en una ermita al moment d' alzar Nostr' Amo, veu passar una llebre ... é s' alsa é véntali scopetada, é desde lavors en just cástich á aytal profanació vá corrent é correrá per sempre mes tras de la llebra sense poderla alcançar ni ell ni els goços que l' acompanyen... E l' ermita s' esquerra é cau enrunada... é 'l caçador corre... E l' hostia consagrada se 'n puja al cel e 's pert de vista, é 'l caçador corre que corre que correrás sense dormir ne fer beguda per tota una eternitat.

En cambi Mossén Maragall ha caçat la *Viola d' or e argent* que bé val una llebre, sense que pugan alcançarlo los poetes Lluís Bart (provençal) é Manel Rocamora, guanyadors quiscú de un llorigó.

*
**

Mossén Pagés de Puig es proclamat Mestre en gay saber e puja al strado á abraçar á sos companys.

E la musica sona una complanta... é stán los musichs tan aferrussats á llurs enstruments que per mes que 'ls avisen no cessen de bufar.

E comensa la proclamació dels auctors distingits ab premis straordinaris. E sonen los noms de 'n Ruyra é de un tal Fuentes. E torna á sonar el de 'n Pagés de Puig, auctor del *Anticrist*, poesia de gran mérit apotalíptich inspirada en los llibres sancts é en lo romanço *La fiera malvada*, car vá pel mon ab set caps de tigre é deu banyes é les urpies aflades menjant donzelles crues é rosegant ossos de vells é banyantse en sanch humana fins que 'ls set àngels del Juhici final la encalçen y la foragiten.

Nous premis se van otorgant, un á Gabriel Llebrés, altre á Jaume Ramón, notari del Vendrell, un' altre á Mossén Norbert Font y Sagué, capelá, é un altre finalment á Mossén Salvador Bover, capelá també. Abdos capeláns, ans de reverenciar á la regina, besen l' anell al bisbe, qui somriu é 'ls amoixa, fort content de la humil continencia de sos clergues.

E per últim se legeix lo discurs de gracies. Scrit en castellá per el *caballero* (á Castilla tothom vá á caball) D. José de Echegaray, fantasiós poeta é gran matzinador é apunyalador de galans é dames de teatre, e traduhit en llengua de la terra per Mestre Guimerá, aquest lo legeix á petits glops e ab veu apagada. No obstant lo parlament es garrít é molt lausanger, car el *caballero* Echegaray, encar que nascut á Castilla, recorda que te sanch aragonesa, car aragonés sigué son pare, é diu que Catalunya te drets é personalitat e que porta la cédula en son idioma, e que tots els homes catalans e castelláns e fins serrahíns e mameluchs é demés pobladors de la terra coneguda ó desconeguda tenim lo cor al meiteix nivell.

Per tant que de cor l' aplaudirem... e mes encare ho hauriam fet si hagués dit son parlament ell mateix, malgrat l' hagués hagut de dir en sa parla castellana... cosa que 's tingué fins per perillosa é propensa é avalots, car avuy, en plé esplet catalanista, en lo tan famós *archivo de la cortesia* hi nien moltes rates, ratolíns e altres roíns bestioles, que tot ho roseguené malbaraten ab llurs dents é ab llurs xisclets.

Aixís terminá la festa dels Jochs Florals en lo 38 any de llur restauració.

Que Déu Nostre Senyor ens concedesca molts anys de vida é 'ns donga salut per vendre: als que fan la festa per ferla; als que hi assisteixen, per veurela, y á nosaltres, miserables pecadors, per ressenyarla.

P. DEL O.

*
**

En ma cartera guardo 'l teu retrato
que fá ben just un any vares donarme.
¡Tant temps que l' alcansarlo va costarme!...
¡Y avuy l' original es tant barato!...

R. ALONSO.

UN «COLMO»

¿Qué 's pensavan? ¿Que ja se 'n havia perdut la mena?

Donchs sápigán que 'ls «colmos»—*extrems*, que 'n deyam nosaltres quan la moda brillava en tot lo seu esplendor,—tornan á reapareixer baix un aspecte molt mes alarmant que llavoras.

Segurament ja se 'n haurán enterat. Los fiscals municipals, ab un zel que no deu fer gayre gracia als inefables regidors que Deu ens ha donat, que son los que en rigor s' haurían de cuydar d' aquest tinglado, han emprés contra 'ls venedors de sustancias alimenticias una campanya que de bonas á primeras ha demostrat dugas cosas:

Que aquí vivim poch menos que de miracle.

Y que aixó de las medidas y balansas no son mes que *cubiletos* que 'ls venedors manejan á la mida del seu gust.

Mes breu: que tenim literalment al encant la vida y la butxaca.

*
**

¡Si se 'n han descubert aquests días de intimitats esgarrifosas, en lo ram de falsificacions!

Encare que respecte á aquest punt ja fa anys que ha caygut dels nostres ulls la vena de l' ignocencia, caca vegada que 's remou la qüestió sembla que se 'ns encona la llaga; porque, com deya en Felip de Saleta,

«aixó es una historia vella
que vé de nou cada día.»

Hi ha en lo rosari de las denuncias dels fiscals, patentisadas per l' anállisis, cada gra falsificat que canta 'l credo.

Desde las espelmas sense blé ni estearina hasta 'ls cigrons artificials fabricats ab terra d' escudellas, la llista de las traficas descubertas es la mes brillant demostració del punt ahont poden arribar l' inventiva y la barra del home... que ven.

Es una enumeració digna de la ploma d' un Víctor Hugo.

Ví, qual principal component es l' aygua.

Llet de la mateixa *ganadería* que 'l ví.

Xacolata feta de rajola picada y tenyida á la tintorería.

Formatje amassat ab paper d' estrassa.

Llart compost de cals y seu.

Vetas sevillanas de cartulina.

Café d' aglans y fasolets torrats.

Safrá procedent de desfilas d' alfombra vella.

Oli que no es oli.

Thé que no es thé.

Y sucre capás d' amargar la existencia mes ditxosa y apacible.

*
**

Pero 'ls apreciables venedors d' aquests enginyosos productes, irritats al sentir la descarga de las iras fiscals, han volgut demostrar que á mes de despatxar materias falsificadas, també saben falsificar per compte propi lo sentit comú y la lógica.

—Per tal y qual sofisticació—els ha dit l' autoritat—han de pagar tal y qual multa.

—No senyor—han respost ells, ab una indignació

tan hermosa, que qualsevol que no 'ls conegués se pensaria que tenen rahó:—la multa, si acás s' ha de pagar, no 'ns correspón pagarla nosaltres.

—¿No venen aquests productes vostés?

—Sí.

—¿No 'ls demostro que tots ells son falsificats?

—Bueno.

—¿Y donchs?

—¿Y donchs! Nosaltres els veném, pero no 'ls fabricuém. ¡Vaji á multar al que ha comés l' adulteració!

¿Veritat que la teoria es deliciosa?

Els trafican ab l' article; saben—;no han de sapiguerho!—qu' es sofisticat y potser nociu; s' embutxacan tranquilament la major ganancia que aquesta combinació 'ls proporciona.... pero al sonar l' hora de las responsabilitats, s' apressuran á rentársen las mans de qualsevol manera, exclamant formalment:

«¡Tío, yo no he sido!»

—¿Per qué—'ls pregunta 'l fiscal—avants de posar un article á la venda no miran si es dolent ó bo?

—¿Nosaltres? ¡Vaya una feyna tindríam!.... ¿Cóm ho faríam per averiguarho?—

¡Pobrets! Ab aixó no poden entretenir's'hi: el sofisticador els entrega la cosa, ells l' endossan al públich sense ficarse en calendaris.... y no saben res mes.

Aixó sí, si un comprador els dona una moneda falsa, ja se la miran y la fregan y li tornan sense ferhi embuts....

De mirar las pessetas, si que 'n saben: en examinar lo que venen, no hi entenen.

* * *

Com á la quènta tampoch entenen en gastar las balansas ben afinadas y tenir los pesos á la mida justa.

¡Quín modo de descubrirse kilos curts y mitjs kilos de naturalesa débil!

Un carnicer, de cada lliura n' escamotejava tres unsas.

Un forner no venía cap pa que no hi faltessin dos ó tres cents grams.

Un adroguer tenía unas balansas que sense posarhi res ja marcavan mitja lliura....

Vaja, un hermós planter de Serras-Morenas, diligentment explotat per una colla de senyors, qu' en lloch de trabuch, gastavan pesos curts de talla y balansas de conducta sospitosa.

* * *

Y ara vé 'l *colmo* de tot aquest galimatías.

Aquests senyors que no venen lo que han de vendre, ni entregan la cantitat que han d' entregar, ni cobran lo que cobrar deurían ¿saben vostés lo que tractan de fer?

Demandar á las autoritats superiors que 'ls protegeixin y amparin contra l' encarnissada persecució dels fiscals, que—diuhen ells—«ab la séva campanya investigadora, no 'ls deixan viure.»

¡Pobrets! ¡No permétrels donar gat per llebra! ¡obligarlos á usar balansas afinadas! ¡posarlos en el trance duríssim d' haver de tenir los pesos justos!....

Lo millor día sentirém dir que s' han reunit altra classe d' *industrials*, pera demandar á las autoritats protecció y amparo contra la persecució de la guardia civil.

A. MARCH.

TONTERÍAS

Fa sis anys que 't vaig conéixer
y ab tú váreig intimar;
eras llavoras graciosa,

LA INSURRECCIÓ CUBANA

(Instantánea del nostre corresponsal.)

Trinxera desde la qual Maceo emprengué l' atach de Jaruco.

LOS ENCANTS DE COLÓN

discreta y espiritual
y encare qu' en amors fácil,
davas un color tan cast
á tas freqüents relliscadas
que no 't feyas repugnant.

* *
Després de cinch anys d' ausencia
igualment maca t' he vist
y recordant horas dolsas
las he volgut repetir,
no trobante aquell gust d' antes
sabrós y tan plé de *sprit*.
¡O no tinch gust á la boca
ó has tirat molta aygua al vil

Ab un jove 't vaig veure ahí al teatro;
de bon xicot y honrat tenia cara,
y ab las muecas que vegi li feyas
vaig conéixer que ab ell coquetejavas.
Parlavas ab calor, sa ma estrenyias,
ab tos ulls l' enardias y abrusavas
y ell semblava talment l' ignocent mosca
deixantse agafar dócil per l' aranya

Tant me va repugnar veure l' escena
qu' estava á punt d' aná á buscar un guardia
y ferte posar presa dihent qu' erats
expendedora de moneda falsa!

Veyentme á tos peus sufrí
morintme d' amor per tú,
vares dirme que á ningú
aymarías com á mí.

Sempre estimarme juravas,
y tot quant ta boca deya
jo, babau, á peus junts creya.
¡De quin modo m' enganyavas!

Pero avuy que penedida
tornas els ulls cap á mí
demanant que com ahí
't consagri ánima y vida,
jo 't responch clòhent lo puny
y dihent que t' aborreixo,
que 'm fas fástich, que 't maleheixo
y 't voldria lluny, ben lluny.

En buscá' ocasions m' afanyo
per demostrart mon despreci....
¡pro figúrat si soch neci
qu' avuy soch jo qui t' enganyo!

JEPH DE JESPU.

LO POBRE JAN

Lo pobre Jan
caygué soldat,
com podía haver
caygut d' una
bastida ó al fons
d' un barranch.

—Anirás á Cu-
ba—van dirli.

—¿A fer qué?

—A defensar
l' integritat de la
patria.

—¿La patria?

—Sí; ¿no sabs
qu' es? Ja la co-
neixerás el día
del embarch.
Tot' ella vindrá á
despedirte.—

—Barracas, toldos, tinglados,
anuncis, fustas, travessos....

Bé ¿qu' es aixó un monument
ó un quarto de mals-èndressos?

Lo pobre Jan se vestí ab lo traje de *rayadillo*, aprenqué á saludar als jefes y á las *classes*, y se 'n aná cap al port.

Lo xicot quedá encantat. La patria era allí, no hi faltava ningú. Tothom volía obsequiar al pobre Jan.

L' Ajuntament li donava diners.

La Diputació, puros.

Las corporacions, cigarrillos.

Lo bisbe, benediccions.

Y 'l poble, abrassadas.

—¿Tot aixó es la patria?— digué 'l pobre Jan.

—Tot aixó. Ara, cap á defensar la séva integritat! Embárcat.

—Bé!— va pensá 'l xicot:—vet' aquí que la patria embarca, embarca... pero ella 's queda en terra.

No obstant, cridá:

—¡Visca la patria!

Y 'l vapor, entre músicas, aplau-

sos y aclamacions sortí del port y feu rumbo á América.

Lo pobre Jan arribá á l' Habana.

Desembarcá; 'l feren anar cap á la dreta, després cap á l' esquerra, luego cap amunt, mes tart cap avall, y un día li digueren:

—¡Alto!

—¿Qué succeheix?

—Los enemichs de la patria han de passar per aquí, y aquí hem d' esperarlos.—

Caygué un xubasco espantós. Y 'l pobre Jan ferm en lo seu puesto.

Sortí un sol qu' estabellava. Y 'l pobre Jan sempre ferm.

Una tarde 'l jefe cridá:

—¡Ja son aquí!
¡Foch ab ells!

Lo pobre Jan va posarse á fer foch.

UN QUE HO ENTÉN

—Per curar la sequedat
¿voléu una solució?
Donchs bueno: menos política
y més administració!

NITS DE MAIG

Los primers mosquits.

Y fent foch, fent foch, llensá un ay.
 —¿Qué tens, pobre Jan?
 —Estich ferit: una bala m' ha partit lo bras dret.—
 L'acompanyaren al hospital, li tallaren el bras, y:
 —Ja estás llest; ja te 'n pots tornar á la patria.—
 Lo pobre Jan vingué cap aquí, y tot venint pensava.

—¡Me rebrán com un héroe! ¡M portarán en palmas!—

Desembarcá. Al moll no hi havia ningú.

L' Ajuntament estava ocupat arreglant las trampas del Corpus.

La Diputació, votant un premi per las carreras de caballs.

Las corporacións, recullint quartos per regalar una planxa á n' en Sagasta.

Lo bisbe, confirmant las criaturas dels poblets mes pintorescos de la diócesis.

Y 'l poble, anant á professó feta al Frontón, al torín y al circo de galls.

Lo pobre Jan se mirava 'l bras tallat y 'l moll desert, y maquinalment murmurava:

—La patria, la patria... ¡la patria!

MA'CIAS BONAFÉ.

Acudits

—¿Sabs la qüestió de 'n Palau y en Riera?

—Sí.

—Donchs ha acabat á mossegadas.

—¿Qué 'm díus, home!...

—Sí, noy, va acabar ab un esmorzar á ca' n Martín.

En Xirinachs llegint la interminable llista de las victimas de una catástrofe.

—No hi soch jo: 'm tranquiliso!

—Sí, senyora, sí: juga la vara com pochs.

—¿Juga la vara? Donchs digui qu' es un pinxo.

—Fugi, dona: si es matalassé!

Un transeunt després de haver fet caritat á un pobre qu' es mut, exclama:

Los primers somnis d' amor.

Los primers mials-de-cap pensant en los gastos de la roba d' istiu.

—¡Que Déu m' ho pagui!

LAMBERT ESCALER.

—¿Cóm dimoni ha estat, Paquita, que t' has casat ab l' Antón, qu' es un embustero de marca y está més pelat que una rata, y no has arreplegat en Quimet que si bé coixeja una mica, es molt bon xicot y está en molt bona posició?

—Ay filla: no se si sabs que hi ha un adagi que díu qu' es mes facil atrapar un embustero que un coix.

AGUILETA.

Un individuo que quedá viudo fá divuyt anys tracta ara de casarse ab una nena de vint abrils.

—¿Pero no t' sembla—li observa un amich—que la teva promesa es massa jova per tú?

—¡Massa jova!... Fugi, home. Si té la mateixa edat que tenfa la meva primera esposa quan me vaig casar ab ella!...

La mestressa á la raspa:

—Antonieta: vaji á doná 'l gas.

—¿A quí?

JUMERA.

PLATONISME

Cada mitj día la trobo pe 'l carrer del Hospital

quan surto del escriptori
y me 'n vaig cap á dinar.

Jo la miro ab insistencia,
ella fa igual que jo faig
y al acabar de crusarnos
solém tombá 'ls dos lo cap,
ens dém l' última mirada,
ella tira amunt, jo avall
y ja no 'ns torném á veure
fins mitj-jorn del endemá.

Fa mes d' un any que la trobo,
que la miro de bon grat;
sé quan cámbia de faldillas,
quant muda de pentinat;
sé 'ls colors que més li agradan,
coneix lo seu caminar
y may ens hem dit paraula,
ni may ens hem saludat.

No se 'hont viu, ni sé 'hont treballa,
ni sé quin ofici fá,
ni sé com se diu, ni sé
si te pares y germans,
ni si te la veu molt dolça
ó molt aspre ó dura, y may
l' he trobada en cap teatro,
ni en cap ball de societat,
ni en cap café, ni á la Rambla,
ni en lloch més de la ciutat;
sols la veig cada mitj-día
pel carrer del Hospital
quan surto de l' escriptori
y me 'n vaig cap á dinar.

JAUME VILAR.

LLIBRES

DOTZENA DE FRARE de FREDERICH SOLER.—*Colecció de qüentos, ilustrats per M. MOLINÉ.*—Vels'hi aquí un llibre que desde la seva aparició ha tingut un éxit popular considerable, 'l quals' explica considerant qu' es la primera obra póstuma que veu la llum pública després de la mort de son malaguanyat autor. Feya ja molt temps que la tenia en cartera la casa López, pero la llarga malaltia de 'n Frederich Soler y després la defunció de D. Ignocent que seguí á son entranyable amich camí del sepulcre dos mesos després de la mort de aquell, sigueren la causa de que 's retrassés la seva publicació, tan esperada per tots los admiradors del talent y del enginy del may prou plorat Serafi Pitarra.

Tots aquests pormenors están bellament expressats en un sentit pròlech que precedeix lo llibre, en lo qual l' editor accepta 'l padrinatje de 'n Frederich Soler al emprendre sa carrera editorial, recordant que padri del poeta havia sigut son estimat pare, al presentar al públich sas primeras obras.

Dotzena de frare constituheix un aplech de tretze narracions ameníssimas y variadas á tot serho. Domina en la major part d' ellas la nota festiva, pero no esbojarrada, ja que sempre hi prepondera la cultura literaria, y 'l bon sentit y la correcció del lleguatje. Las condicions especials del autor resplandeixen en tots los treballs, ja en son enginyós argument, ja en l' acabada pintura dels tipos, perfectament caracterisats ab rasgos molt felissos. Y no hi ha una sola narració que no tanqui un fondo de la més exigent moralitat.

Llibre escrit pera 'l poble catalá, aquest se veu retratat en la majoria de sas páginas com en un mirall, sino ab l' escrupulosa fidelitat de la escola naturalista, á la llum de un ingeni sempre despert, fecundo y original que deixava en tot lo qu' escribia la marca indeleble de la seva personalitat. Aixís hi ha qüentos en la colecció que transportan al lector als millors temps de 'n Serafi Pitarra, quan més que de las grans concepcions poéticas y dels problemas trascendentals, se cuidava senzillament de recrear al públich ab la frescura de sos treballs espontáneos, lliures de rebuscaments y altrás preocupacions. Baix aquest punt de vista hauríam de citar casi totas las narracions que constituheixen l' escullit aplech.

Ab gust ne transcriuríam alguna per mostra; pero preferim deixar integra la sorpresa al lector, tan segurs estém que ha de agrahirnos aquesta petita indicació bibliográfica.

L' obra está impresa ab elegancia y conté un bon núme-

ro de dibuixos adequats al text, deguts al nostre estimat company M. Moliné, y un excelent retrato de 'n Frederich Soler dibuixat per en Ramón Miró.

Ab la publicació de aquest llibre está d' enhorabona la literatura de la terra, y ho están també 'ls innumerables admiradors del mes popular y fecundo dels escriptors catalans.

RATA SABIA.

ÍNTIMA

Era una nit serena
de Maig. y en lo jardí damunt l' arena
ahont hi ha aquella Venus tant antiga,
tota feta ab palets y petxinetas,
qu' ab fullám, branquillons y campanetas
sas nuelas abriga;
dessota l' eucaliptus centenari
que l' eura per son tronch s' hi entortolliga;
allí en aquell cantó tan solitari,
tú y jo en dolça parella
parlavam tot baixet á cau d' orella.

En tant que febrosech de goig sentia
lo ritme de la veu enamorada,
ton cos de gregas formas oprimia
en estreta abressada;
y al coll tas flonjas trenas enroscantme,
de desitj y plaher embadalida
buscavas ab la teva ma mirada,
y tan aprop te veyá que cegantme
lo fech de tos ulls negres, plens de vida
que brillavan d' amor al clar de lluna,
vaig despertar tot d' una...

Y al obrí 'ls ulls, quina impresió mes forta!
iqué sol que 'm vaig trobar al veure qu' era
tot no més qu' una sombra, una quimera!
Havia somiat que no eras morta!

QUIMET.

La senmana teatral no senyala altra novedat que l' estreno de algunas pessas, totas petites... com si diguessim: de roba interior... es á dir que no vesteixen.

Al PRINCIPAL, *La bicicleta* de D. Miquel de Echegaray, que per la forma especial ab qu' está escrita revela ser filla de tal pare; pero una filla destinada á passar depressa per la escena, y fent poch soroll, com si anés en bicicleta. No sempre 'ls autors mes favorecuts tenen la sort de fixar la roda de... (anava á dir de la bicicleta) de la fortuna.

A *Romea* las novedats no venen á parells sino á senassos, puig se 'n contan tres.

La primera y principal *Lo gech de 'n Migranya*, de 'n Teodor Baró. Es una pessa de argument senzill, pero entretingut y animat, que presenta tipos bonichs y no escatima 'ls xistes. L' acció passa en un tabernutxo dels voltants de Barcelona, y creguin que n' hi ha per deturarsh'hi á fé 'ls cinch céntims. En la interpretació se distingeixen las senyoras Monner y Parrenyo y 'ls Srs. Soler, Goula y Capdevila.

La sanch del poble, es un monólech que 's posá á benefici del Sr. Rubio, y que tingué bona acullida.

Y per últim la pessa titulada *Almacén de calzado* de don J. del Cacho, representada l dimars, va ser rebuda ab molts aplausos, com si tots los espectadors hi haguessin trobat sabatas pels seus peus.

Al *Eldorado* s' han estrenat á parells las sarsueletas curtas.

La primera titulada *El coche correo*, lletra dels Srs. Arniches y López Silva y música del mestre Chueca, molt aplaudida á Madrit, segons contan, ha tingut entre nosaltres un éxit que no passa de regular.

QUENTOS GRAFICHS (per APELES MESTRES.)
UNA EMINENCIA MÉDICA

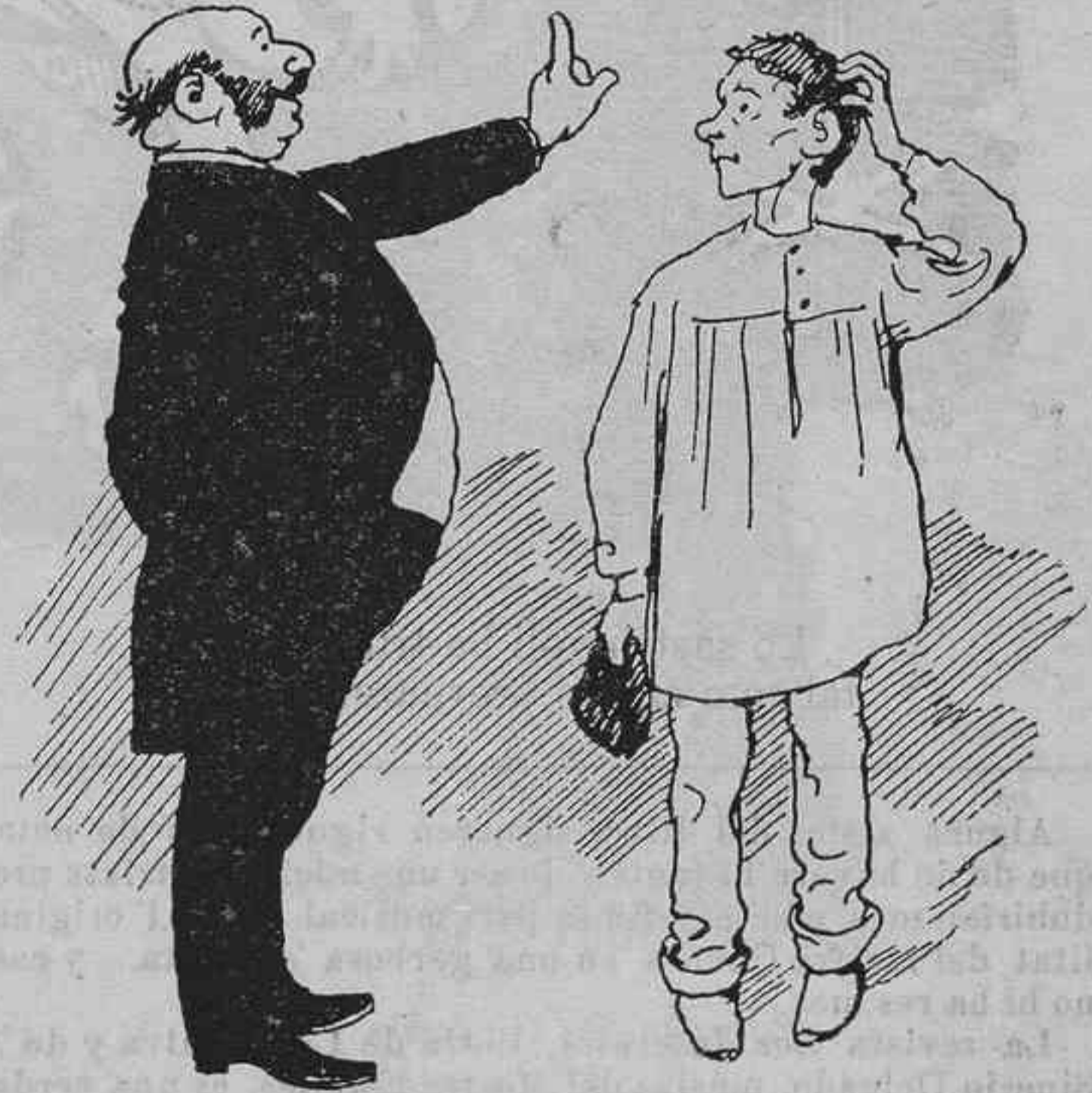
—¡Um!... Aquest cor no m fa goig!...

¡Um!... Aquest pulmó no m' agrada!...

—Bé, net y clar: ¿quánt temps me dona de vida?

—Pot molt ben ser que no allarguéu un any....

Com pot ben ser que n' allarguéu quatre... vuyt... dotze....

—¿Y per xó ha estudiat tant? Jo no he estudiat res y sé que vosté's troba en el mateix cas.

FINAL DEL SAINETE

Lo sastrinyoli ha triunfat,
tal com era de preveure,

y la Pubilla ha tingut
que pagá 'ls trajes... y 'l beure.

Alguns xistes del llibre sigueren riguts, sent de notar que de no havern'hi tants y de ser una mica mes triats produhirian mes efecte.—En la part musical brilla l'originalitat del mestre Chueca en una garbosa serenata... y casi no hi ha res mes.

La revista *Los Inocentes*, lletra de López Silva y de 'n Sinesio Delgado, música del Mestre Estellés, es una verdadera ignocentada que á penas resulta acceptable.... porque 'l género revista está poch menos que agotat.

Y aquí acaban las novedats teatrals de la senmana, que suman, com se veu, molt poca cosa.

***

La temporada de primavera del *Liceo* ha tingut felis termes, ab una funció á benefici del tenor Mariacher que 's veié extraordinariament concorreguda.

*** Al *Principal* dimecres va estrenarse 'l drama: *Altezas del honor*, del qual 'ns ocuparem la senmana próxima.

*** Al *Tivoli* la companyia infantil alterna ab la que dirigeix lo Sr. Valldeperas, la qual ens promet lo próxim estreno de una obra titulada: *Matrimonis á Montserrat ó buscant la perduda*.

*** A *Novedats* continuan las funcions á benefici dels actors prodigantse 'ls tituls mes reservats del repertori de la companyia.

*** Y al *Granvia* van entretenintse ab las produccions mes conegudas del género xich... Aixó quan no s'arrenca ab una *Marta*, que costa no més que un ralet... y val molt més.

***

Gran noticia pels filarmónichs de debó.

Lo mestre Nicolau prepara una nova serie de concerts que tindrán efecte 'ls días 14, 17, 21 y 23 de Maig, executantse pessas escullidissimas del gran repertori. La empresa conta ab lo concurs del gran tenor Van Dick qu' es lo

mes felis intérprete de la música wagneriana y ab 150 coristas del *Orfeo catalá*. Entre altras pessas importants será executada *La Consagració del Graal* de Wagner.

N. N. N.

✽

COM M' AGRADAN

A mí m' agrada una noya
que no tinga pretensions,
que sigui jove y ben guapa
y que no s' ho gastí tot
com moltas per empolvarse
y aná ab tot luxu, y que no
frequentí balls ni tertulias,
teatros ni reunions,
fent gestos y monerias
per agradá á algún gomós
que li ha tirat un piropo
ab bona ó mala intenció.

No vull cap d' aquestas mossas
que per portá un vestit bó
han de fer sens ser quaresma,
tot l' any dejuni forsós,
ni com moltas que pel luxu
de fer lo cos ben bufó
s' estrenyen tant la cotilla
que pateixen dels *palmons*
y están de gregas y primas
que semblan un macarró.

Tampoch m' agradan aquellas
que al parlarlas'hi d' amor,
fingint rubor é ignoscencia,

se tornan de mil colors,
y en cambi tenen mes barra
que cap cabo de burots;
ni aquelles que sempre 's cuidan
de tot lo que passa en lo
vehinat, y de si fulana
encare té relacions
ab aquell que sembla tísich,
si l' altre dú un calsat nou,
si sutana va á la moda
si 's posa polvos ó no,
en fi, que 's passan la vida
criticant aixó y alló
sens reparar en sas faltas
que solen ser á milions.

Menos m' agradan encare
aquellas que saben molt,
com de cantar, tocá 'l piano
tocá 'l violí, 'l violón
y parlan en castellá
(sense saberne ni un mot)
perque va mes bé á la cara,
perque aixís s' istila y prou,
y al trobarse unas ab otras
se fan la mar de petons
fent veure aixís que s' estiman, (!)
ab hipócrita ficció.

Si quan ho fan fos possible
véurelshi 'l seu interior....
¡Segur que son mossegadas
aquell aixám de petens!....

No, ca, no 'n vull cap d' aquestas,
jo la vull sens pretensions,
que no segueixi las modas:
la comoditat y prou:
que no freqüenti tertulias
balls, teatros ni reunions,
que no vesteixi extremada
pero malament tampoch.
Que sápigas fer las feynas,
brodá, fer ganxet y tot
lo que deu sabé una dona
per cumplir sa obligació.
Així es com á mí m' agradan;

A PUNT D' EMBARCARSE

—¿Qué vols que li dongui á en Maceo, de part teva?
—Quatre tiros.

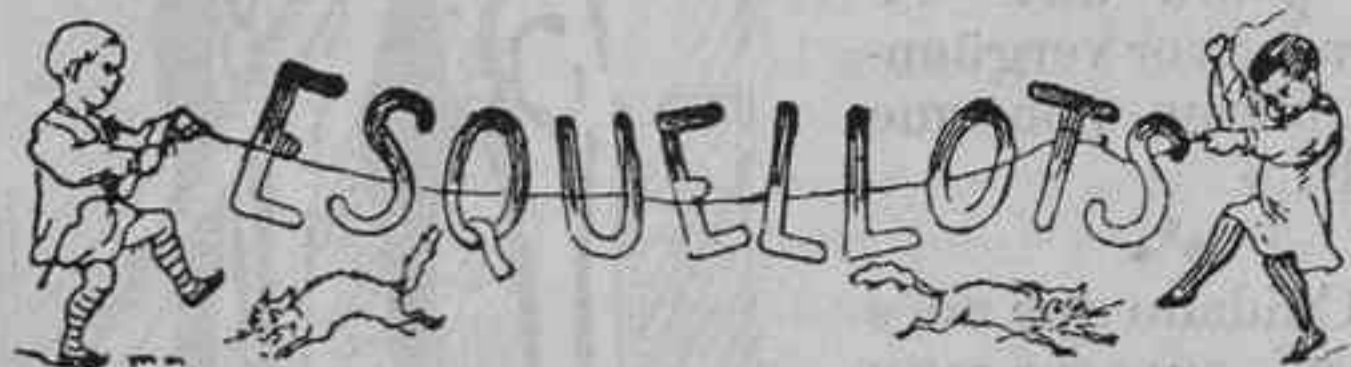
L' OBRA DE LA SEU

Si 's vol un remate digne,
nou, intencionat y fi,
lo cimbori que ara s' alsa
no ha d' acabar sino així.

es així com la vull jo;
que aquestas qualitats tinga....
y á mes á mes.... un bon dot!

PAU PLÁ.

A tot mantenedor foraster vingut á Barcelona pe-
ra pendre part en la Festa dels Jochs Florals, els
catalanistas de la Lliga li han dedicat una vetllada
especial.

Lo primer á qui han deixat de tributar aquest
obsequi ha sigut l' eminent dramaturg D. Joseph
de Echegaray, amich íntim de D. Angel Guimerá y
traductor de algú de sos dramas.

Ja que per elegirlo mantenedor varen otorgarli una

cantitat de vots insignificant, molt inferior á l' alcansada pels seus companys de Consistori, sembla que una vegada van tenirlo aquí, havían de dedicar-li una mica mes de cortesia, no escatimantli algunas de las atencions que han concedit á tants altres que no tenen de bon tros una personalitat tan rellevant.

¿Per qué no han donat aqueixa vetllada?

¿Será perque l' Echegaray hauría hagut de parlar ó de llegir en castellá?

En castellá varen parlar lo gallego Brañas y 'ls navarros Caupión y Olóriz.

Y ja está vist, los catalanistas admeten bonament que 'ls navarros y 'ls gallegos parlin en castellá: lo que no poden consentir es que s' hi expressin els que han nascut á Castella.

Y no hi ha mes: per estranys los noys de casa.

Quan vaig veure que 'ls tinents de arcalde estavan tan ressentits per l' enérgica campanya empre-sa pels fiscals municipals contra 'ls defraudadors y sofisticadors de las sustancias alimenticias, vaig pensar:—Ara sí que anirém bé. Los tinents d' arcalde tocats del amor propi farán la competencia als fiscals, y no s' escaparà una mosca.

Pero confesso que vaig equivocarme. Los tinents d' arcalde després de la queixa, van calarse á jeure, consentint que 'ls fiscals continuessin fent la feyna qu' ells deixan de fer.

Pero encare hi ha mes.

¿Saben lo que han fet los industrials que 's veuen denunciats?

Han acudit al arcalde de Barcelona, en demanda de protecció y amparo, com si 'l bastó del arcalde hagués de servir pera paralisar l' acció de la vara de la justicia.

Lo Sr. Rius y Badía podrá dir:—«Y para mayor vergüenza quieren ponerme INRI.»

¡Cuidado que no 's pugui suposar may que 'ls industrials perseguits y 'ls regidors s' entenen!

Per que llavors haurém de demanar als fiscals que á uns y altres els fassin passar pel mateix adressador.

Comensant per perseguir las *s sofisticacions* electorals.

Un amich, escelent poeta y habilíssim versificador ha escrit la següent estrofa cómica, que pot cantarse ab música de la deliciosa cansó del *Falstaff*: «*Quand' ero paggio—del duca di Norfolch ero sottile*»

«Quan era patje
del Duch de Dallonsas
era un' anguila, un' anguila, un' anguila:
semblava un patje
de aquells que acompanyan las trampas
de casa la Vila,
Feya una fila... ¡Déu meu, quína fila!...
Feya una fatxa... ¡Déu meu, quína fatxa!...
Era tan nyicris, tan prim, tan carulla,
que hauría passat pel forat de una agulla.»

L' obra titulada: «*Los jesuitas de puertas á dentro ó un barrido hacia fuera*» atribuída al Pare Mir ha sigut incluída al *Indice*, com si 's tractés de un llibre de un D. Odón de Buén qualsevol.

Pero ben considerat, ara 'es quan l' autor ha de comensá á estar content.

Per si algú no s' hagués adonat de la seva publicació, ja tením un in-

AYGUAS DE BARCELONA

De la font... al cementiri.

dice que l' está senyalant, perque s' hi fixi tothom.

Vamos á veure ¿de qué entrém, senyors del Ajuntament?

¿De batalló de voluntaris ó de barco de guerra?

Es precis meditarho bé avants de decidirse.

Un batalló de voluntaris suposa la confecció de mil uniformes que poden confiarse al sastre Beleta...

¿Mil uniformes: quant poden valer? ¿Quánt poden costar?

En cambi un barco de guerra significa un treball llarch, costós y poch exposat á intempestivas fiscalisacions.... Significa algo per l' istil del Palau Real del Parch.... Un derrotxe.

¿Convinguém, donchs, en construhir un barco de guerra?

Ja está dit.

Sempre resultarà mes.... patriótic.

Títul de un telegrama de Madrit, que publicava días enrera un periódich local:

ROGATIVAS—TOROS

Vels'hi aquí un títul que únicament pot publicarse á Espanya, perque únicament la nostra estimada nació es la terra clássica dels toros y de las rogativas.

Rigurosament histórich.

Un amich meu té un xavalet de menos de sis anys que sorprén á tothom per la rapidés y oportunitat de las sevas respostas.

Diumenje cap al tart me 'l trobo al Palau de Bellas Arts ab un petit ram de flors á la má.

—Ja conech que has anat als Jochs Florals—li dich.

—Sí, senyor, — respon ell.

—¿Y qu' es lo que t' ha agradat mes?—li pregunto.

Y molt resolut contesta:

—La reina de la festa.

La *Renaixensa* passa revista al carrer de Fontanella, que no hi ha certament per ahont trepitjarlo.

Y recomana al arcalde que hi fassi una visita, aixó sí, prenent totas las precaucions per no girarse un peu.

«Sots per aquí, sots per allá—li diu *La Renaixensa*—hi trobará de tot, de tot menos un pam de terra plana. Ni 'l districte de Castelltersol per hont han

fet diputat al Sr. Rius y Badía, te tants alts y baixos.»

* * *

Nosaltres recordant que l' adoquinat aquest vá ferse l' any de la Exposició en obsequi al Sr. Rius y Tauler, qu' era vehí de aquell carrer.... y ja que avuy se tracta d' erigir una estátua al primer marqués de Olérdola, 'ns atrevim á recomenar una cosa.

Qu' en lo monument que s' ha d' erigir no s' emplehi mes pedra que las llambordas esmoladas, gastadas y ensorradas del carrer de Fontanella.

Fora aquest un recurs económic.... y un acte de justicia.

CARTELL

DE LAS PPÓXIMAS CARRERAS

GRANDES CARRERAS DE CABALLOS

PRIMAVERA DE 1896

Jueves 14 y Domingo 17 Mayo

IMPORTANTES PREMIOS EN METALICO Y VARIOS OBJETOS DE ARTE

PRECIOS DE LOCALIDADES

Entre barreras (caballeros)	15 pes.
Entre barreras (señoras)	10 "
Carreras a uno o mas caballos (de 4 a 6 metros)	10 "
Grandes Carreras del Hipodromo	5 "

ABONOS PARA LOS DOS DIAS

Libro recirculacion Caballero	20 pes.
Libro recirculacion Señora	15 "
Carreras a uno o mas caballos (de 4 a 6 metros)	15 "

Entrada al centro del Hipodromo UNA peseta

Amonizará el Certamen la **BANDA MUNICIPAL**

NOTA

En el Circolo Equestre (Rambla de Santa Monica, num. 25), se despachan billetes de todas clases, desde el dia 12 de Mayo, de 9 a 12 de la mañana y de 3 a 7 de la tarde.

Gran treball tipo-litográfich,

degut al nostre colaborador artístich R. Miró y tirat en l' imprenta de López Robert, impressor de LA ESQUELLA.

A Caracas (Venezuela) una societat particular entre quals accionistas s' hi conta 'l president de la República vá construhirse una plassa de toros y vá contractarse una quadrilla espanyola.

Pero las corridas van deixar un gran déficit; lo negoci se 'n anava á ca 'n PiStraus.... ¿y quína te 'n van fer?

Van procurar que pel Congrós fos aprobada una ley prohibint las corridas.... y van despedir á la quadrilla sense pagarli 'l preu de la contracta.

—Hi ha hagut forsa major—diuhen los accionistas —y per lo tant no venim obligats á pagar res.

Podrán ser á Venezuela enemichs dels toros; pero s' ha de regoneixer que hi há allí uns manos que donan uns *quites*, que deixan als nostres lidiadors ab un pam de nas.

Lo que passa ab l' esglahó de l' acera de ca 'n Peris Mencheta en lo carrer de la Diputació, francament no té dibuix.

A cada punt hi ha qui s' entrebanca y qui se 'n vá de bigotis ab perill de rompres un bras ó bé una cama.

Creguin que alló es una fábrica permanent de *gacetas*.

Al meu modo de veure ja que l' esglahó no 's suprimeix, lo director del *Noticiero* hauria de fer un punt dels séus.

En consideració á que té en 'a casa un magatzém que may acaba de llogarlo ¿qué li costaria de oferirlo gratis al Ajuntament al objecte de que pogués establirs'hi una casa de socorro?

Los nostres artistes á París.

Henry Rochefort, en un article crítich que publica un important periódich de la *Ville-Lumière*, dedica grans elogis al quadre *Los bebedors* de l' Antón Fabrés, exposat en lo saló dels *Camps Eliseos*. Aquesta obra la coneixen ja 'ls nostres lectors, per haverla reproduhida en un dels passats números de LA ESQUELLA.

Per altra part, los crítichs Tiebaud Sisson en *Le Temps* y Arsene Alexandre en *Le Figaro* califican de notabilíssimas las obras exposadas per en Russinyol en lo saló del Camp de Mens.

La nostra enhorabona als preclars pintors catalans que tan dignament honran al nostre país á l'altra banda de la frontera y en uns certámens concoreguts pels millors artistes del mon.

La «*Guta oficial. — Servey diari*» de la qual ens ha enviat un exemplar lo Jefe de Correus de Barcelona, Sr. Primo de Rivera, es un treball utilíssim y esmeradament coordinat.

Per ell se sab día per día, los correus tant terrestres com marítims que surten durant lo mes.

Ara no més falta que aquests correus no perdin cap carta, en especial aquellas que contenen bitllets de Banch ó altres valors.

Un entussiasta de l'equitació ponderava l'intel·ligencia del seu cavall ab los següents termes.

—Avuy precisament al montar-lo hasentit que deya que anava á casa de la xicota. ¿Y saben qué ha fet al serhi al davant? Coneixent la meva impaciencia, sense esperar á que desmontés, ha clavat un brinco y m'ha tirat per las orellas.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L'ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Pas-ta na-ga.*
- 2.ª TERS DE SÍLABAS.— *FOR MO SA*
MC DES TA
SA TA NAS
- 3.ª CONVERSA.—*Masnou.*
- 4.ª GEROGLÍFICH.—*Per sobre-todos los sastres.*

TRENCA-CAPS

XARADA

Moneda de *inversa-prima* corra poch y molt s'estima. Mineral es la *segona*: Tot, carrer de Barcelona.

PERE CARRERAS.

TRENCA-CLOSCAS

CLARA R. COUTIRO

REUS

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títul de un aplaudit drama catalá y 'l nom del seu autor.

S. TARP.

ROMBO

```

      .
     . .
    . . .
   . . . .
  . . . . .
 . . . . .
. . . . .

```

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Segona: part de la persona.—Tercera: personatge célebre.—Quarta: nom de dona.—Quinta: adorno militar.—Sexta: criatura.—Séptima: consonant.

R. T. T.

GEROGLÍFICH

QUI

:

NO

:

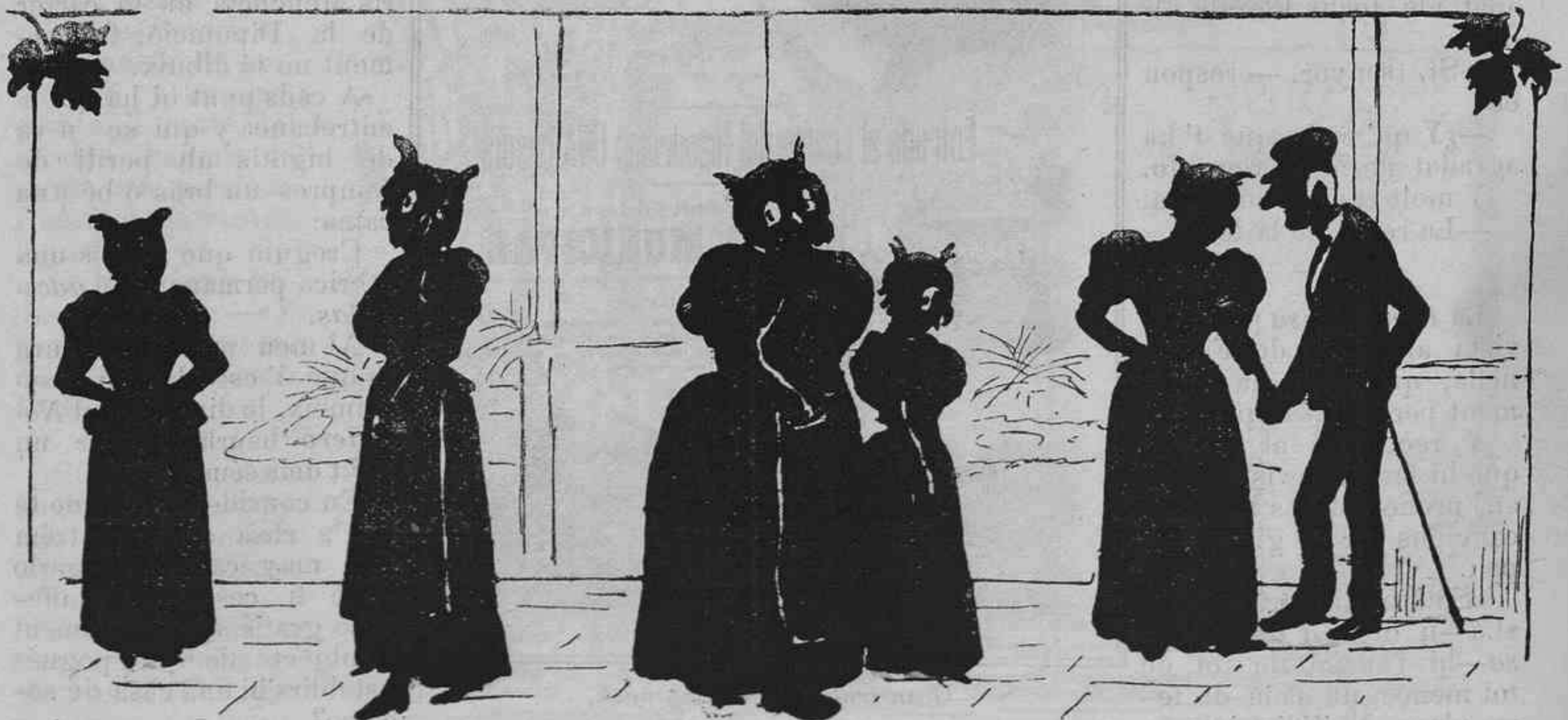
F. P. P.

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

PLASSA REAL

L'ÚNICA REFORMA QUE S'HI NECESSITA.

Netejarla de las ólivas que hi passejan.

ANUNCIIS

OBRA PÓSTUMA

Dotzena de frare

Colecció de qüentos

ORIGINALS DE

FREDERICH SOLER (Serafí Pitarra)

IL·L·USTRACIÓ DE

M. MOLINÉ

Un tomo de mes de 200 pàgines Ptas. 2.

OBRA NUEVA

VEINTE DIAS EN ITALIA

por Federico Urrecha

Un tomo en 8.º Ptas. 3.

NOVEDAD

DE MI HUERTO

por GUSTAVO MORALES

Un tomo 8.º Ptas. 3.

NOVEDAD

EL BLOQUE

POEMA

por SALVADOR RUEDA Ptas. 1

LA FOTOGRAFIA ASCÉTICA

por Canalejo y Soler
Ptas. 1'50.

POMPAS DE JABON

por

Felipe Pérez y Gonzalez

Un tomo 8.º Ptas. 4

JORGE OHNET

LOS DERECHOS DEL HIJO

(LAS BATALLAS DE LA VIDA)

Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Van publicados 40 tomos

Tomo 39.—Cuentos, Cantares y Chascarrillos, por JAVIER DE BURGOS. 1 tomo Ptas. 0'50
Tomo 40.—Vida contemporánea (Costumbres), por E. PARDO BAZÁN. 1 tomo » 0'50

EN PREPARACIÓ

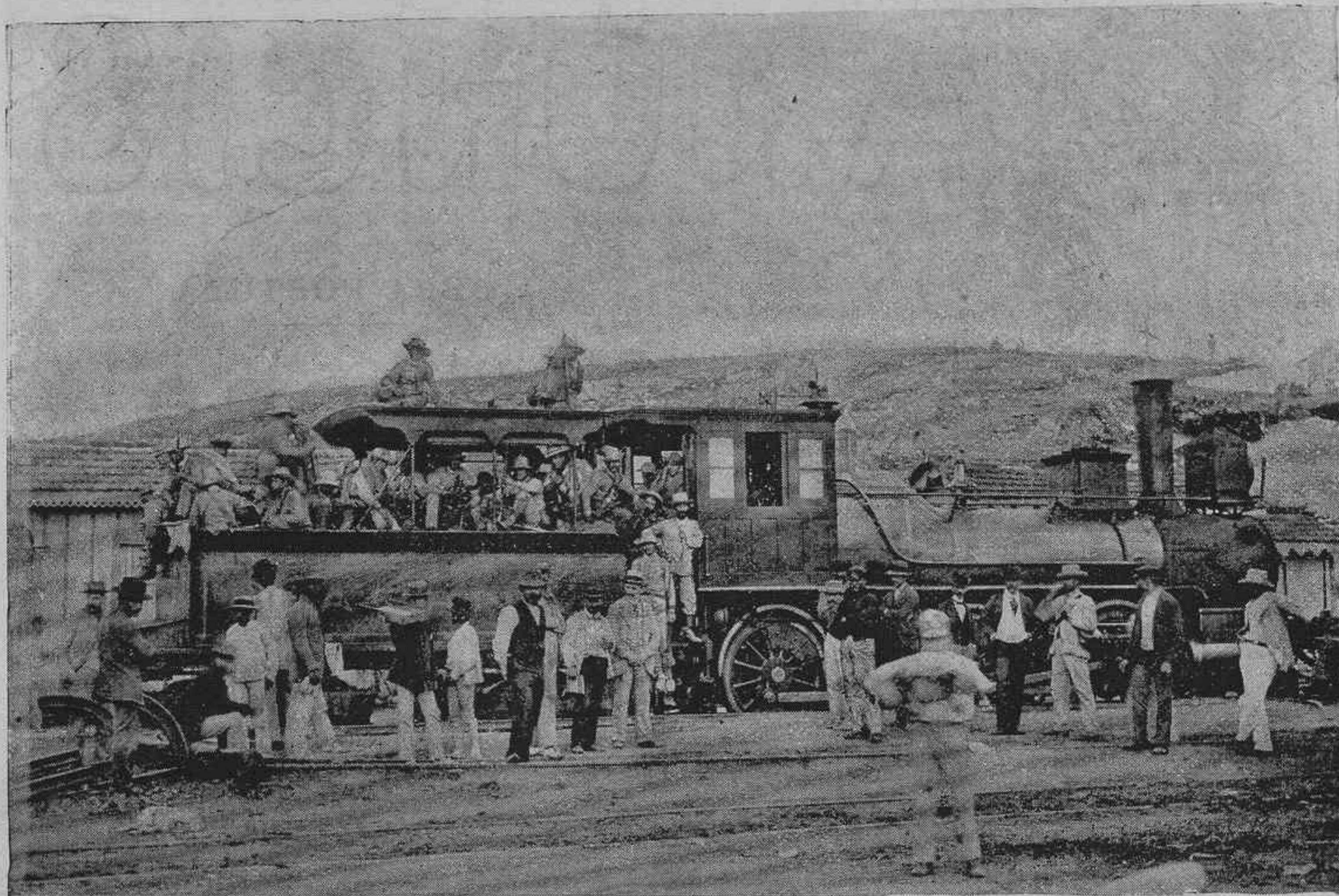
BLANCHS Y NEGRES

6 LA QÜESTIÓ DE CUBA

per C. GUMÁ

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixa.

LA INSURRECCIÓ CUBANA

Un destacament espanyol disposantse á anar en auxili de Jaruco.

(Instantáneas del nostre corresponsal.)

Las nostras tropas enterrant uns cadavres d'insurrectes.